

A PAX ROMANA ZÁRÓNYILATKOZATA

A Pax Romana—ICMICA tagszervezeteinek küldöttei Magyarországon, Dobogókőn a mozgalom XXVII. közgyűlésén találkoztak, és együttesen vitatták meg a *Keresztény felelőség egy széttöredezett világban* témáját. Részletes vita után a delegátusok közös álláspontra jutottak a központi kérdésekben.

A világ jelenlegi helyzete paradoxnak mondható. Egyrészt az utóbbi tizenöt évben a társadalmi, gazdasági, kulturális és vallási területeken végbemenő fragmentációnak vagyunk tanúi szinte mindenütt a világon. Másrészt megállapítható, hogy az országok, a kultúrák, a szervezetek és az egyének sokkal inkább függnek egymástól, mint bármikor is a történelemben. Átfogó globalizációs folyamat megy végbe, amely alapvetően megváltoztatja a kultúra és a szervezetek hagyományos formáinak értelmezését.

E paradox helyzet okai meglehetősen összetettek. Egyeseknek technológiai alapjuk van; mások a fejlődésben, a nyugati gondolkodás termelési eljárások és életmód világszerte történő terjedésében gyökereznek; ismét másokat az egyes országoknak, kultúráknak és vallási közösségeknek a nyugati kultúra uralmi pozíciójára adott válaszaként lehet felfogni; végül az okok némelyike a piac-központú gazdasági életnek az egész világra kiterjedő hegemoniájára és az ebből fakadó gazdasági, pénzügyi és iparpolitikára, és ezek következményeire vezethető vissza.

Ez a helyzet szorosan összefügg azzal, hogy egyre növekszik azoknak az egyéneknek, országoknak és kultúráknak a száma, amelyek meg vannak fosztva azoktól az anyagi és szellemi eszközöktől, amelyek az életben maradásukhoz és fejlődésükhöz szükségesek. Az ilyen módon kirekesztett közösségek növekvő aránya okozza valamennyi között a legkomolyabb törésvonalakat egy adott országban belül és nemzetközi szinten egyaránt.

Ennek sokféle megnyilvánulása és súlyos hatása van. Ezek jó néhány fejletlen országban, különösen Afrikában tapasztalhatóak, s az élelem, az alapvető gyógyszerek és az

egészségügyi ellátás hiányában bekövetkezett halálesetektől egészen azokig terjednek, akik a munkanélküliség, a jóléti programok csökkenése és a megfelelő képzettség híján kiszorulnak a szociális ellátás mechanizmusából, és sok hagyományosan fejlett országban, Európa fejlődő államaiban vagy máshol, a társadalom peremén találják magukat. Ez olyan körülményeket teremt a kirekesztett emberek számára, amelyek között kénytelenek a túlélésnek olyan eszközeihez folyamodni (mint például a kvázi rabszolgamunka, a gyermek-prostitúció, a szexturizmus, a kábítószer-kereskedelem stb.), amelyek az emberi méltóság súlyos megsértésével járnak. Ázsia és Latin-Amerika több országa szenved ezektől a súlyos gondoktól.

Ezektől a törésektől egyáltalán nem független, más, sajátos vonatkozásai is vannak ennek a kérdéskörnek a jelen történelmi pillanatban. A kölcsönös függőségek kialakulása és a globalizáció előrehaladó folyamata ellenére a régi és új sebek, sérelmek és félelmek a törzsi viselkedésnek megrögzött és szélsőségesen agresszív formáit hívják elő, amelyek megszüntetik a közösségekben korábban létezett különböző együttélési mintákat. Különösen zavaró és kényes ez néhány olyan esetben (amelyre Bosznia a legdrámaibb példa), ahol az egyházak komoly szerepet játszanak a megosztásban és az ezt követő konfliktusban a háborúzó felek között. Ez a tény az egyháztól béketeremtő szerepük komoly megfontolását, a hívek részéről pedig a mély megtérést igényli.

Más esetek még kínosabbak és drámaiabban, mert a közös hit és egyház sem képes megelőzni, hogy az emberek gyilkolják egymást, és hogy a klérus megosztott legyen még a hierarchia legfelsőbb szintjén is. Ebben Ruanda és Burundi az emberi tragédiának és az önpusztításnak új történelmi csúcspontját jelenti, amely kihívást jelent valamennyi keresztény hívő és keresztény egyház számára, és ez szintén komoly megfontolást és mély megtérést igényel.

Az alapvető megosztottságok némelyikének közvetlen kapcsolata van az ideológiai,

faji, kulturális és vallási fundamentalizmus különböző irányzataival. Ezekben az esetekben az önazonosságra, a koherenciára és az érvényesülésre való nagyon erős törekvés összeforr az agresszivitással, a türelmetlenséggel, továbbá azok elutasításával, akik nem osztoznak ugyanazokban az ideológiai és vallási értékekben, vagy eltérő nézeteket vallanak. Ez az irányzat mélyebb, mint gondolnánk, és világszerte megmutatkozik az egyes kultúrákban, országokban és vallásokban. Ugyanakkor azért is nagyon ártalmas ez, mert kiterjed a szimbolika világára, amelyhez végső soron minden attitűd és viselkedésmód kapcsolódik. Egyes országokban és kultúrákban ez a fajta törés potenciálisan azért veszélyezteteti nagyon erősen a közösséget, mert károsítja annak alapjait és összetartó erőit. Összefüggésben áll az intolerancia és az agresszivitás olyan különösen aggasztó megnyilvánulásaival, amely bizonyos országokban — különösen Európa fejlett részén, de máshol is — a bevándorlók ellen irányul.

Az előzőekben említettekkel összefüggő további törésvonalak a családi életben, nemi hovatartozáson alapuló struktúrákban és gyakorlatban, a generációk közötti növekvő kulturális különbségben, az iskola és a családok közötti viszonyban és a gyermeknevelésben jelentkeznek. Főleg Afrikában és Ázsiában pedig egyrészt a hagyományok, az azokra épülő értékek, másrészt a modern kultúra és szokások közötti egyensúlyozási kényszer idézi őket elő. Ezek a törések nagyon gyakran további megosztottságok alapját képezik, amelyek aztán konfliktusban és tragédiában végződnek.

Végül van néhány olyan, az értékek szempontjait, valamint a valóság, az egyén és a társadalmi élet átfogó megközelítését átszelő törésvonal, amely a legtöbb társadalmon áthúzódik. Példa erre az a megosztottság, amely egyrészt a valóság mindent átfogó jelentőségét illetően nihilista megközelítést vallók, másrészt azok között van, akiknek a hite azon a meggyőződésen alapul, hogy az életnek és a valóságnak van értelme, amit kell és lehet is kiteljesíteni. További elkülönülés jelenik meg azok között, akik az egyéni és társadalmi magatartást értékalapon közelítik meg, a szolidaritást és a közösséget állítva közép-

pontba, illetve azok között, akik az egyéni boldogulás köré szervezik életüket.

Mégis, ez a paradox módon tagolt világ, amelyben valamennyien élünk, sokféle módon kínál alkalmat a kultúra és az egyének létfeltételeinek javítására. A meglévő törések, úgy látszik, legalább is részben, annak a krízisnek az eredményei, amely az egyetemesség fogalmának túl szűk értelmezéséből fakad. Ez figyelmen kívül hagyja a sok különböző csoport, kultúra és társadalmi szerveződések gazdag értékeit és sajátosságait, amelyek aztán fenyegetve érzik magukat. Így a széttöredezettségben egyaránt megnyilvánul az egyének, csoportok és kultúrák vágyakozása az érvényesülés, a sajátosság és önazonosság iránt, valamint az igény egy olyan elvi alapra, amelyhez az „egyetemesség a különbözőségben” fogalmának új, dialogikus megértése és gyakorlata vezethet el.

A közgyűlés — abból a célból, hogy választ adjon egyrészt világunk széttagoaltságának kérdéseire, másrészt arra a kihívásra és lehetőségre, hogy új és jobb módszereket dolgozzon ki az egyének, csoportok, kultúrák, országok, vallások és egyházak közötti kapcsolatokra — a következő stratégiákat és tennivalókat határozta meg:

1. Kulcsfontosságú a béke, az igazságosság és a szolidaritás előmozdítása minden lehetséges eszközzel. Ez a három érték mélyen összefügg egymással. A nemzeti kormányok és a nemzetközi testületek politikájának és tevékenységének állandóan törekedniük kell érvényesítésükre. Különösen fontos ez olyan korban, mint a jelenlegi, amelyben a kiegyenlítésre és önállóságra törekvő gazdaságpolitika veszélyezteteti ezeket az értékeket.

2. Az egyházaknak tudatában kell lenniük annak, hogy a vallás fontos szerepet tölt be a személyes és a közös erőforrásoknak az igazságosság, a szolidaritás és a béke érdekében — vagy azok ellen — történő mozgósításában. Ennek megfelelően platformokat kell létesíteniük az egyházak és a kultúrák közötti párbeszédre, és mindent meg kell tenniük azért, hogy erőfeszítéseiket közös programokban egyesítsék, s hogy az üdvösségre vezető utat olyan irányba keressék, amely mentes a kirekesztéstől. Ezek a programok leginkább a világnak azon régióiban szükségesek, amelyekben vallásközi párbeszéd nélkül a

béke és a multikulturális, sokvallású közösség alapjainak megteremtése egyáltalán nem jöhet létre.

3. A szervezett NGO-k (nem kormányzati egyesületek) szerepe szintén lényeges az igazság, a béke és a szolidaritás érvényesülésének elősegítésében, a közösen vallott értékek és az emberi jogok alapján. Központi szerepük kell, hogy legyen a nemzeti és nemzetközi jogalkotás és politika folyamataiban. Jelenlétük és tevékenységük minden szinten garantálja az egyének és egyes csoportok közvetlen részvételét a közhatalomban.

4. A békére, igazságosságra és szolidaritásra való törekvés során figyelembe kell venni azt a számos, többé-kevésbé állandó, alkalmi szerveződést vagy informális csoportot is, amelyek közös jövőképek és érdekek alapján növekvő fontosságú szerepet játszanak a társadalmak néhány legerőteljesebb szükségletének képviselésében. E csoportok közül többen vezető helyen állnak a békéért és igazságért folytatott küzdelemben, és állásfoglalásuk nagyon gyakran profétikus felhívásként fogalmazódik meg.

5. A szakemberek és az értelmiségiek kulcsszerepet játszanak a békére és az igazságosságra vonatkozó normák és akcióprogramok kialakításában illetve meghatározásában. Közreműködésük ugyan főleg tudományos és technikai szakismeretükön alapul, mégsem léphetnek fel az értékmentesség igényével. Ellenkezőleg, mindig világossá kell tenniük döntéseik etikai alapjait, hogy azok valóban egy békés, igazságra és szolidaritásra alapozott társadalom létrehozására irányuljanak.

6. Mindezen erőknél (kormányzati testületeknek, egyházaknak, NGO-knak, informális csoportoknak, szakembereknek és értelmiségieknek) növekvő mértékben kell kapcsolatba kerülniük egymással, módszereiket és nézeteiket terjeszteni mások között. Ez a kölcsönös együttműködés mindennél előbbre való abból a célból, hogy a tevékenységek és politikák megfogalmazása során valamennyi érdeket és nézőpontot figyelembe vegyenek.

7. Különösen hangsúlyt kell helyezni azon politikák és akciók kidolgozására, amelyek a kisebbségekre, a nélkülözőkre, a képviseltek nélküliekre, a peremre szorultakra vonatkozó

feltételeket érintik. Ezeknek az általában kevés támogatást élvező feltételeknek a vizsgálata alkalmas arra, hogy az ezzel foglalkozó erők az ilyen intézkedések érvényesülését és célszerűségét megítéeljék.

A közgyűlés végül foglalkozott magával a Pax Romana—ICMICA-val és azokkal a stratégiákkal és tevékenységekkel, amelyeket következő években alkalmaznia kell. Figyelembe véve azt a tényt is, hogy az ICMICA a Pax Romana alapításának 75. évfordulóját ünnepli, és készül saját megalakulásának ötvenéves jubileumára, a résztvevők az alábbi irányelveket alakították ki:

1. A Pax Romana—ICMICA identitása szorosan kötődik az egyetemes békére, igazságosságra és szolidaritásra irányuló, az Evangélium megváltó üzenetén alapuló törekvéshez, teljes mértékben tiszteletben tartva minden sajátos kultúra és emberi közösség önazonosságát és fejlődését. A Közgyűlés szerint ez az átfogó törekvés a valódi értelmezése a katolicitásnak, amely elősegíti az Evangélium inkulturációját.

2. Az évfordulók megünneplése kiváló alkalom arra, hogy újra felidézük és magunkévá tegyük a Mozgalom emlékeit és történelmét, hogy ezáltal elmélyítsük identitásunkat, megerősítsük lelkiségünket mint a szakemberek és értelmiségiek nemzetközi katolikus mozgalma. Erre való tekintettel a Közgyűlés javasolja, hogy minden helyi egyesület és a Nemzetközi Titkárság is szervezzen ehhez kapcsolódó programokat.

3. Tekintettel világunk megosztottságára, az ICMICA-nak — saját értékei és identitása alapján — központi feladata kell, hogy legyen az előrelépés olyan területeken, ahol minden fél számára lehetővé válik a kreatív részvétel a kölcsönös megértés, elismerés és megbékélés elérésében. Ennek értelmében elsőbbséget élvez az ökumenikus és egyházközi párbeszéd, különösen a multikulturális társadalmakban.

4. Az ICMICA-nak teljesen ki kell használnia saját struktúrájának lehetőségét és a modern informatika és technológia előnyeit, hogy kiszélesítse mozgásterét és tevékenységének hatókörét. Ennélfogva saját szervezetének és a Nemzetközi Titkárság működésének konszolidálása kulcskérdéssé válik. Mind-

ezek a multinacionális és multiregionális programokkal együtt jelenleg prioritást élveznek az ICMICA-n belül, és ezekben valamennyi tag-szervezetnek, különösen a Nemzetközi Titkárságnak részt kell vállalnia. Végül kiemelt figyelmet kell fordítani Szakosított Titkárságok nemzetközi munkájára és a nemzetközi szervezetekben (ENSZ, UNESCO, Európai Parlament) való hivatalos képviselőre.

5. A nemzetközi platformok és szervezetek kihasználása mellett az ICMICA-nak előbbre kell lépnie saját új, aktív és dinamikus csoportjai működtetésében is, hogy javítsa kapcsolattartási képességét és erőfeszítéseinek egyesítését azokkal a mozgalmakkal és csoportokkal, amelyek szintén az egyetemes békére, igazságosságra és szolidaritásra törekednek. Ezt figyelembe véve a folyamatban lévő projekteknek, az ifjú szakembereknek és a nőknek továbbra is élvezniük kell a Mozgalom támogatását.

6. Különös figyelmet kell szentelni annak a fontos feladatnak, amit a mozgalom a katolikus egyházon belül betölt. Mint szakemberek és értelmiségiek laikus mozgalmának,

az ICMICA-nak növekvő súllyal kell vállalnia azt a szerepet, amelyet a II. Vatikáni zsinat, valamint az azt követő egyházi tanítás a világi apostolkodásnak szánt a modern világ evangelizálásában és Isten népének alakításában. Ezért a Mozgalomban létrehozásától kezdve elsőbbséget élvez az a gyakorlat, amelyben teljesen összekapcsolódik a hit és az élet, az Evangélium és a világért való felelősség.

7. Végül pedig az ICMICA munkájában mindenekelőtt központi helyet kell szánni a Szentlélek működésének. Csak ilyen tevékenység biztosíthatja az Evangélium örömhírének átadását és azt, hogy prófétikus és valóban kreatív állásfoglalást alakítson ki világnk korlátaival és megosztottságával kapcsolatban; hogy állandóan új lehetőségeket tárjon fel a törések megszüntetésére, a határok meghaladására létrehozva egy valóban megbékélt, katolikus világot.

Dobogókő, 1996. augusztus 3.

A **Pax Romana** 1921-ben jött létre, majd 1947-ben alakult újjá nem kormányzati (NGO) szervezatként. A Szentszék elismerte Nemzetközi Katolikus Szervezatként, s így tagja a nemzetközi katolikus szervezetek szövetségének. Tanácskozási joga van az ENSZ ECOSOC szervezetében és az Európa Tanácsban. Jelenleg nyolcvan országban tevékenykedik. Két egymást kiegészítő szervezetről áll:

ICMICA (Francia rövidítése: MIIC): Catholic Movement for Intellectual and Cultural Affairs, melynek tagjai értelmiségi szövetségek és szakmai szervezetek. — IMCS (International Movement of Catholic Students), melynek tagjai egyetemista szövetségek.

A Pax Romana célkitűzései a következők:

— Párbeszédet folytatni a mai filozófiai rendszerek, természettudományok és műszaki tudományok eredményeivel, kifejezni a keresztény hitet a mai kultúra nyelvén, és gazdagítani a kultúrát a hit kincseivel.

— Kritikusan elemezni az uralkodó eszméket és mítoszokat, hogy szabadabb, nyíltabb és türelmesebb társadalom felé haladhassunk.

— Előmozdítani az igazságosság, a szabadságjogok, az emberi jogok és a nemzetközi jog fejlődését a béke szolgálatában.

— Bátorítani az olyan teológiai alkotómunkát, amely figyelembe veszi a keresztény szakemberek tapasztalatait és szakmai illetékességét.

— Támogatni a kritikai gondolkodású keresztény csoportokat, hogy összhangba hozzák az evangéliumhoz való hűségüket intellektuális és morális felelősségükkel.